

החידון נערך על ידי ח, כהן לזיכוי הרבים

חג הפסח

א' ב' על החג

כנוי הוא למצה

בהכנתה זקוקים לזהירות יתירה.

היא מאכלם של עניים

אותה אכלו בצאתם היהודים.

ראשון הוא לכם לחדשי השנה

בו חוגגים את חג הגאולה.

כינוי ללילה אותו נחוג בשמחה

סימניו ט"ו מקדש עד נרצה.

כל החיות הגיעו בערבוביה

ובלב המצרים הכניסו בהלה.

אחד הוא משלושה רגלים

נקרא על שם הדילוג על הדפים.

לתוך המיטות הן קפצו

גם על העוגות הן התענגו.

מדמו היזו על המשקוף והמזוזות

בבית זה לא ימותו הבכורות.

מצוה עלינו להקות את שינו

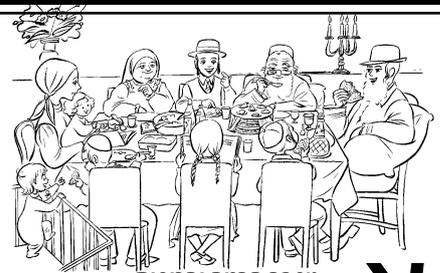
עד אשר יחדל מרוע מעשיו.

גופם התמלא בחבורות ובפצעים

עד אשר זעקו מרה מרוב כאבים.

לשאל יודע לא חכם

לא רשע וניצב בתוכם.

מספר הבנים והכוסות

זוה גם למנין הקושיות.

בה עשו שלום שני אויבים

כדי להפרע מהמצרים הרשעים.

על מה הוציא אבא שני זוזים מכספו

אך בכל זאת קפץ החתול וטרפו?

למה נהפכו כל המים במצרים

עד ששילמו ליהודים כפל כפלים?

אותה אומרים בהתלהבות ובשמחה

בעת מסיבים יחד כל בני המשפחה.

באילו מילים מתחיל הפזמון

שבכל דור ודור מצילנו ה' מכליון?

שיעור מרור, שיעור מצה

כמוהו תאכל ותקיים המצוה.

ראש וראשון הוא מבין ארבעה

אותו מלמדים את ההלכה על בוריה.

מה קרה למבחר שלישי של פרעה

כשנכנסו לתוך הים שחזר לכבתחילה?

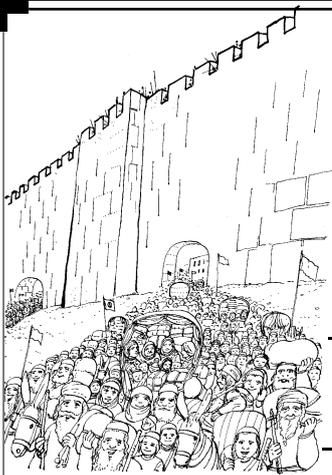
כשנפרע מאומה-נפרע מאלוהיה תחילה

לכן לקה הוא בראשונה.

עליה הודו החרטומים

כי היא אצבע אלוקים.

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
כ

לעילוי נשמות

אבני מזרחי

הר"ר אהרן בן ר' יעקב זצ"ל

הכ"מ

א] ארץ ישראל ללא תורה

"אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דיינו",

הרעבע ר' יואליש

מסאטמאר זצוק"ל היה

אומר: אילו נתן לנו את

התורה ולא הכניסנו לארץ

ישראל דינו, אבל ההיפך –

אילו הכניסנו לארץ ישראל

ולא נתן לנו את התורה -

על זה אין דינו, כי תורה

בלי ארץ ישראל היא

קיימת ועומדת בפני

עצמה, אבל ארץ ישראל

בלי תורה היא ללא ערך...

פנינים נפלאים מבית כבשונו של הגאון ר' חיים ברוך נבנצאל שליט"א מלוקט מגליון ה"ישיבישער חומש"

איך עולים לשמים להביא את התורה?

ב] "אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה. דינו"

הקושיא מפורסמת, מה תועלת יש לנו בקירבה לפני הר סיני בלי התורה? ומה דינו בכך?

יישוב נפלא אמר על כך מרן ראש הישיבה הגאון רבי דב לנדו שליט"א: תז"ל אומרים (עירובין נ"ה א') "לא בשמים היא" – שאם

בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה. וכתוב (שמות י"ט כ') "וירד ה' על הר סיני" ואמרו בגמ' סוכה דירדה שכינה למקום שהוא מעל

י טפחים, והיינו שבזמן מתן תורה הקב"ה ארכין שמיא ואתגלי יקריה (ת"י תהילים י"ח י' עה"פ "ויט שמים וירד"). במצב כזה של

'ארכין שמיא' שהשמים קרובים אלינו יותר, וירדה שכינה, זה זמן בו יכלנו לעלות אחריה... אפילו אם התורה לא הייתה ניתנת לנו..

אלא הייתה נשארת בשמים ועלינו היה מוטל להביא אותה אלינו כדברי הגמ'... היה הדבר קל וקרוב יותר. ועל כך אנו אומרים

דינו...

זה אלי ואנהו – זה הוא !!!

ג] "זה אלי ואנהו" במדרש שיר השירים רבה פרשה ב' על הפסוק בשיר השירים "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את

מראיך השמיעני את קולך" שה"ש ב, יד מבואר: ר' אלעזר פתר קרייה בישראל בשעה שעמדו על הים, יונתי בחגוי הסלע, שהיו

חבויים בסתרו של ים, הראיני את מראיך, הה"ד שמות י"ד "ההתיצבו וראו את ישועת ה'"; "השמיעני את קולך" זו השירה, שגא"אז

ישיר משה"; "כי קולך ערב" זה השיר, "ומראך נאוה" שהיו ישראל מראין באצבע ואומרים זה אלי ואנהו. ע"כ.

איי... נתאר לעצמנו, אידישע מאמע, אמא יהודיה, נאלצה מאימת המצרים ללדת בשדה, ועם כל הכאב והצער שבדבר היא נאלצה

לנטוש את עולליה הרכים... שהלא "חייד קודמין". אין לה מושג מה עולה בגורלם. כל בוקר אחרי "מודה אני" היא קוראת את כל

ספר התהילים בדמעות שלישי ומתחננת להקב"ה שיציל את ילדיה. ובניתיים הקב"ה שולח מלאכים שיחביאו את הילדים האלו, יתנו

לכל אחד מהם 2 אבנים – חלב ודבש, ויגדלו אותם... עד שיום אחד... דפיקות בדלת... ומי ממתין בפתח: **6 ישיב'ע בוחרי'ים**. היא תמהה למה זה באו בדיוק היום... הרי לא פורים היום ולא אוספים לת"ת!?!... ואחרי רגע של שתיקה, פותח הגבוה שבהם ובזעקת אהבה הוא קורא: **"א-מ-א"!!! את לא מכירה אותנו?!!! אנחנו הילדים שלך...!!!** לא נותר לתאר את ההתרגשות והדמעות והשמחה שהיו שם באותו רגע. אוצרות עצומים של רגשות געגוע ודאגה שהיו אצורים במשך שנים התפרצו להם באחת... אין יותר מידי זמן להתמהמה ולחשוב. גזירת השעבוד נושפת בעורף וצריך לצאת לעבוד... אבל – שואלת האמא – מי רחץ אתכם? מי האכיל אתכם? מי דאג לכם? אני רוצה להגיד לו תודה, הם לא מצליחים לתאר אותו... ממשיכה האמא תנסו להגיד לי בערך... איזה סימן זיהוי... עפע'ס משהו... לא מצליחים. אבל כשהגיעו לים סוף, ונקרע הים, אצו רצו כל אותם ילדים שכבר מזמן הפכו לסבים אל אמותיהם הקשישות... – אמא!!! הנה הוא זה שדאג לנו... "זה אלי" – זה הוא!!! "שהיו ישראל מראין באצבע ואומרים זה אלי ואנוהו".

[ד] מאיזו קושיא כן מתים...

"כַּנְגְדָא אַרְבַּעָה בְּנִים דְּבִרְהַ תּוֹרָה אֶחָד חֲכָם, וְאֶחָד רִשָּׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שְׂאִינֵי יוֹדָע לְשִׂאוּל". הנה לא מצינו אח ורע לדבר הזה שהתורה בעצמה נותנת ארבעה תשובות לכל אחד מארבעת הבנים כפי דעתו. ובדרך כלל אומרים את מה שצריך לומר, ומי שיבין – יבין, ומי שלא יבין – לא יבין, ומאי שנא כאן? והתירוץ הוא: על כל דבר בעולם יכול להיות קושיות ואי-הבנות... וכיצד בכל זאת מסתדרים? כי 'מקושיא לא מתים'...! אבל כאשר מדובר בדברים שהם עיקרי הדת, הרי ש'מקושיא' כן מתים!!! אדם שחסר לו באמונה אין לך מיתה גדולה מזו!!! לכן במה שקשור לעיקרי הדת חייבים לתת תשובה לכל אחד לפי דעתו כדי שיבין היטב.

[ה] שאלת הרשע היא סימן ולא סיבה

"רִשָּׁע מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הַעֲבָדָה הַזֹּאת לָכֶם?" הנה ידועה הקושיא שקושיית הרשע וקושיית החכם היא אותה קושיא רק שהחכם שואל בעניין והרשע מתריס. מדוע באמת ההבדל ביניהם הוא כה גדול?

והנראה לפי מה שביאר ראש ישיבת תורה אור הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל על הפסוק בתהילים **"נחלתי עדותיך כי ששון ליבי המה"**, והנה זה סותר שהרי אם הוא נחלה שבאה לו בירושה מה עניין ששון ליבי הנה. וביאר הגר"ח"פ זצ"ל כי הכוונה לעקרון הגדול בחינוך שהוא דוגמא אישית. לדוגמא שואלים ילד באמריקה, מה הדבר החשוב ביותר בעולם. הוא אומר **'דולרים'**, למה כי הוא כל היום שומע את אבא שלו אומר דולרים, כמה דולר לשלם, כמה תשלם לי. ילד אחר יותר משלנו שואלים אותו מה הכי חשוב בעולם הוא עונה. **'טשולנט'**. למה כך נראה לך? כי מיום רביעי אבא כבר בודק מה חסר לצולנט, וקונה בשר הוא לא אומר לכבוד שבת אלא מגיע ואומר **"קניתי בשר לצולנט..."**. ואז ביום חמישי ושישי כבר משרה בעבלאך וגריסים לצולנט. וביום שישי עסק שלם סביב לצולנט. בליל שבת אחרי הסעודה אבא מריח את הצולנט. ובשבת בבוקר אחרי האוכל, הוא דן עם כולם האם שבוע שעבר היה יותר טוב או פחות טוב. וביום ראשון וי"א גם שני כמובן אוכלים ממה שנשאר... - התיאור הזה נראה משעשע, אבל הוא משל אמיתי להרבה דברים שמעורב הקודש בגשמיות, שנוכל לשים לב על מה ועד כמה אנחנו נותנים דגש על דברים מסוימים,

אבל ילד אחד כששואלים אותו: מה הכי חשוב בעולם? הוא מיד עונה: **ללמוד תורה**, לסיים מסכת, ולמה? כי כבר שנה אבא שלו מדבר על כך שאוטוטו הוא והחברותא מסיימים את המסכת. ושבוע שעבר ביום שני בלילה נשארנו כולנו ערים והלכנו לבית של החברותא לסיים. איי, איך אבא ואמא זרחו שם מאושר. אי"כ זה דבר הכי חשוב... אומר דוד המלך **"נחלתי עדותיך"**, איך זוכים להעביר ולהנחיל את התורה בירושה לילדים? **"כי ששון ליבי המה!"** לפי כמה שרואים את ההורים שמחים ומתרגשים בתורה, לפי זה איך הוא נהיה רשע? כי כל היום הוא חש ש"מה העבודה הזאת לכם"... השאלה בסגנון זה מגלה עד כמה החוויה הפנימית שלו בעבודת ה' מקולקלת.

[ו] שמחת מבקשי ה' - בריבוי כבוד שמו ית'

כשמגיעים ל'נרצה' בו יושבים כל ישראל לשורר ולשבח להקב"ה, נזכרים במה שכתוב בתהילים (קה, ג) **"ישמח לב מבקשי ה'"**. והנה פתח בלשון יחיד - **ישמח לב**, וסיים בלשון רבים - **מבקשי ה'**, מדוע לא כתוב ישמחו לבבות מבקשי ה', או לחילופין ישמח לב מבקש ה'? הלא דבר הוא.

יתכן לומר כך. שואלים מאן דהוא: להיכן אתה שייך?... הוא אומר: אני שייך ל... אני חסיד גור! וואס הייסט?! אתה יודע כמה חסיד גורי יש? מאתיים אלף!... אחר יאמר: אני חסיד סאטמאר!... יש שם משהו כמו שלש מאות אלף! אדם שלישי אומר: אני שסניק!... יש למפלגה הזו כמיליון מצביעים...

ומנגד, כששואלים אדם: מה המקצוע שלך? הוא עונה בהתלהבות: אני מבין במחשבים. שואלים אותו: מה ההתלהבות, וכי מי לא מבין היום במחשבים?... והוא אומר: נכון, אבל יש איזה כפתור מיוחד, שיש רק עשרה אנשים בעולם שמבינים בו!... **פשששש...** ובאמת?...! אתה אחד מהעשרה?...! **פשששש...** אחר עונה: אני מבין בנגרות. שואלים אותו מה מיוחד בנגרות, מי לא מבין מה זה נגרות, והוא משיב: לא, יש איזה פטנט חדש שיש בורג מסוים שמחבר שתי סוגי עצים, עם ברזל משהו... ויש רק חמשה אנשים בעולם שיודעים את ה'קונץ' הזה, **פשששש...** **נעמוד ונשאל**: מה יותר טוב, כשיש הרבה כמוך או כשיש קצת כמוך?... **התשובה היא**: תלוי מה האדם מתכוון. אם הוא מתכוון להגיד מה הוא, במה הוא מיוחד, ודאי שכמה שפחות ישנם כמותו הוא יותר **'מיוחס'**, אבל אם הוא מתכוון להתפאר במפלגה אליה הוא משתייך, כל כמה שהמפלגה גדולה יותר, כך המתפאר חשוב יותר, כי הוא שייך למפלגה חשובה יותר.

נמצא שאם אדם הוא ירא שמים כדי שיאמרו עליו כולם שהוא ירא שמים, הרי שהוא יעדיף שיהיו כמה שפחות יראי שמים, כדי שהוא יהיה ה'מיוחס'... אבל אם הוא מתכוון לשם הקב"ה, להגדיל כבוד שמו ית' וכבוד מלכותו, ודאי שהוא ישמח שיהיו כמה שיותר יראי שמים, כי אז מלכות השי"ת תהא גדולה וחשובה יותר בעולם, לכן נאמר **"ישמח לב - מבקשי ה'"**, כי לבו של כל ירא שמים העושה את רצון ה' לכבודו ית' שמח רק כאשר לא רק הוא מבקש את ה' אלא **כשיש מבקשים רבים...**

[ז] "קרב יום אָשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה רַם הוֹדָע פִּי לָךְ הַיּוֹם אֶף לָךְ הַלַּיְלָה"

מסביר מרנא רי"ז הלוי זי"ע שהפילוסופים סבורים שהחושך והלילה אינם בריאה בפני עצמם אלא רק שבהעדר האור נוצר חושך ולילה, אבל אנחנו אומרים מידי יום "יוצר אור ובורא חושך", ואם כן החושך אף הוא בריאה ואיננו רק העדר האור כטעותם של הפילוסופים, וזה ביאור הפיוט קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה - והיינו שלעתיד לבוא יהיה יום שהוא לא יהיה יום ואף לא לילה, ועל ידי זה - רם הודע כי לך יום אף לך לילה - על ידי זה יראו כולם שגם את היום הקב"ה ברא וגם את הלילה, והלילה איננו איזה מצב של **'ממילא'** כשאין אור אלא בריאה בפני עצמה של חושך.